

Haninge Bilpark AB
Vendelsövägen 53
136 44 HANDEN

RekMb

Beslut om sanktionsavgift

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) beslutar att Haninge Bilpark AB, 556866-8932, (bolaget) ska betala en sanktionsavgift om 900 000 (nionhundratusen) kronor.

Sammanfattning

Bolaget bedriver verksamhet inom försäljning av fordon. Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 27 oktober 2017 och bedriver enligt registret följande verksamhet; kontanthandel, fordon övriga.

Länsstyrelsen har genom sin tillsyn granskat hur bolaget har följt bestämmelserna i regelverket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism¹ (penningtvättsregelverket) under perioden den 1 januari 2018 till och med den 20 februari 2020. Granskningen visar att bolaget inte uppfyller kraven som ställs på verksamhetsutövare i penningtvättsregelverket i någon del. Bolaget har inte vidtagit åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bedömningen efter genomförd granskning är att bolagets överträdelser av penningtvättsregelverket har medfört en avsevärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att bolagets överträdelser av penningtvättsregelverket till övervägande del är av synnerligen allvarlig art och att överträdelserna pågått under hela den tidsperiod som Länsstyrelsen granskat bolaget.

Överträdelserna av penningtvättsregelverket innebär att bolaget ska betala en sanktionsavgift om 900 000 kronor.

¹ Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Datum
2021-05-17

Beteckning
209-8821-2020

Beskrivning av ärendet

Penningtvätsregelverket gäller bland andra verksamhetsutövare som driver yrkesmässig handel med varor där det kan antas att det, nu eller framöver, betalas ut eller tas emot kontanter på belopp som uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. Det kan vara en enskild transaktion eller flera transaktioner som har ett samband och tillsammans når upp till 5 000 euro.²

Av förarbetena till lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) framgår att större kontanta betalningar är förenade med hög risk för penningtvätt.³ Syftet med penningtvättslagen är att förhindra att bland andra de som bedriver handel med varor mot kontant betalning utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.⁴

Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 27 oktober 2017 och bedriver enligt registret följande verksamhet; kontanthandel, fordon övriga. Bolaget driver verksamhet som omfattas av penningtvätsregelverket och är därför skyldigt att vidta åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism i enlighet med regelverket. Tillsynen över att penningtvätsregelverket följs av sådan verksamhet ska utövas av länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands och Skåne län. Eftersom bolaget har sitt säte i Stockholms län är Länsstyrelsen i Stockholms län tillsynsmyndighet för bolaget.⁵

Länsstyrelsen har den 21 februari 2020 förelagt bolaget att inkomma med bolagets allmänna riskbedömning och de rutiner och riktlinjer avseende verksamhetens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt annan dokumentation som enligt penningtvätsregelverket ska finnas i bolaget. Bolaget förelades även att inkomma med sex exempel på faktiskt vidtagna kundkännedomsåtgärder och en förteckning över bolagets kontanta transaktioner avseende köpta och sålda produkter som uppgår till 5 000 euro eller mer, samt kontanta transaktioner under 5 000 euro som kan antas ha samband och tillsammans uppgår till 5 000 euro eller mer som utförts under perioden den 1 januari 2018 till och med den 20 februari 2020. I de fall kundkännedomsåtgärder vidtagits skulle dokumentation avseende följande inges: datum för transaktionen, transaktionsbelopp, kundens namn, personnummer, organisationsnummer, adress, bosättningsland samt eventuell verklig huvudman. Därtill ombads bolaget inkomma med följande uppgifter avseende ovanstående tidsperiod; utdrag ur huvudboken för kassakontot där bolagets samtliga kontanta transaktioner avseende köpta och sålda produkter bokförts; uppgift om den totala summan kontanter som hanterats i verksamheten fördelat på köp och försäljning; uppgift om antalet genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som

² 1 kap 2 § första stycket 15 penningtvättslagen.

³ Prop. 2016/17:173, ”Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism”, s. 195.

⁴ 1 kap. 1 § penningtvättslagen.

⁵ 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Datum
2021-05-17

Beteckning
209-8821-2020

misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som rapporterats till Finanspolisen samt uppgift om antalet genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som inte rapporterats till Finanspolisen.

Bolaget inkom med handlingar den 15 mars 2020. Den 23 april 2020 förelades bolaget att inkomma med komplettering till tidigare ingivna handlingar och ombads då inkomma med fullständiga kundkännedomsgärder för samtliga kunder som genomfört de transaktioner bolaget gett in i ärendet.

Kundkännedomsgärder skulle innehålla följande: kundens namn, personnummer, adress, information om hur identifiering av kunden och kontroll av dennes identitet skett, information om hur kontroll av verklig huvudman och dennes identitet genomförts, samtliga transaktioner kunden utfört (oavsett belopp), syftet och art med affärsförbindelsen, information om kundens ekonomiska medels ursprung, information om kunden eller kundens verkliga huvudman är en person i politiskt utsatt ställning (PEP) eller en familjemedlem eller känd medarbetare till en sådan person, information om kunden är etablerad i ett land utanför EES som av Europeiska kommissionen identifierats som ett högriskredjeland, bolagets bedömning av risken som kan förknippas med respektive kundrelation (kundens riskprofil) och kopior på övriga dokument eller uppgifter som har inhämtats inom ramen för åtgärder som bolaget vidtagit för att uppnå tillräcklig kundkännedom avseende respektive kund.

Bolaget inkom med komplettering den 14 maj 2020.

Motivering till beslutet

Allmän riskbedömning

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövare som omfattas av penningtvättsregelverket ska göra en allmän riskbedömning av hur de produkter och tjänster som denne tillhandahåller i sin verksamhet kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Även hur stor risken är för att detta sker ska anges. Verksamhetsutövaren ska särskilt beakta vilka slags produkter och tjänster denne tillhandahåller, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som finns i verksamheten.⁶ Riskbedömningen ska vara dokumenterad⁷ och utvärderas årligen.⁸ Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska vara utformad på så sätt att den kan ligga till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.⁹

⁶ 2 kap. 1 § penningtvättslagen.

⁷ 2 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

⁸ 2 kap. 2 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁹ 2 kap. 2 § första stycket penningtvättslagen.

Datum
2021-05-17

Beteckning
209-8821-2020

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har gett in ett dokument med beteckningen

”ALLMÄNRISKBEDÖMNING HANINGE BILPARK AB” i ärendet. Av dokumentet framgår att bolaget som risker i verksamheten har identifierat att de säljer och köper bilar i alla prisklasser, hanterar kontanta in- och utbetalningar och att kontanthantering bedöms enligt låg, normal och hög risk vilka beskrivs mer i detalj under respektive rubrik i dokumentet. Under rubriken ”LÅG RISK” anges att omständigheter som enligt penningtvättslagen kan tyda på att risken för penningtvätt och finansiering av terrorism är låg kan bland annat vara att kunden är en stat eller en kommun, har hemvist i ett land med låg korruption eller är börsnoterad inom EES. Under rubriken ”Normal risk” anges att risken bedöms som normal så länge inga kriterier från hög eller låg risk uppnås. Under rubriken ”Hög risk” anges att omständigheter som enligt penningtvättslagen kan tyda på att risken för penningtvätt och finansiering av terrorism är hög bland annat kan vara att kunden bedriver kontantintensiv verksamhet; kunden är en juridisk person, en trust eller en liknande juridisk konstruktion som har till syfte att förvalta en viss fysisk persons tillgångar; kunden har hemvist i en stat med betydande korruption eller som saknar effektiva system för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism; betalning av varor eller tjänster görs av någon som är okänd eller saknar koppling till kunden. Därtill anges som exempel avseende just bolagets verksamhet att en kund betalar för en bil som ska registreras på en annan person som kunden saknar koppling till. Vidare framgår det att bolaget vid en hög riskkund följer penningtvättslagen. Av dokumentet framgår att den allmänna riskbedömningen utvärderas varje år för alla nyanställda och att det, som det får förstås, hålls enskild genomgång vid ny anställning. Den allmänna riskbedömningen ska vidare uppdateras om verksamheten gör några förändringar.

Länsstyrelsen bedömer att bolagets allmänna riskbedömning innehåller flertalet brister. Bolaget har identifierat vilka produkter bolaget tillhandahåller dock saknas bedömning och beskrivning av vilka risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga avseende verksamhetens produkter, kunder, distributionskanaler, geografiska riskfaktorer och verksamhetsspecifika omständigheter. Även bedömning och analys av hur de olika faktorerna var för sig och i kombination med varandra kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism och hur stor risken för att detta sker saknas. Det saknas vidare en sammantagen bedömning och analys av hur stor risken är för att bolagets produkter kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Vad gäller de omständigheter som anges under rubrikerna ”LÅG RISK” och ”Hög risk” noterar Länsstyrelsen att denna uppräknings av omständigheter är densamma som framgår direkt av penningtvättslagen¹⁰ då det listas exempel på vad som kan utgöra indikatorer på låg respektive hög risk vid bedömning av kundens riskprofil som bland annat ska bestämmas med utgångspunkt i bolagets allmänna riskbedömning. Eftersom det av det ingivna materialet inte kan utläsas att bolaget anpassat listan med omständigheter efter den aktuella verksamhet som bedrivs i bolaget bedömer Länsstyrelsen att bolaget inte heller genom denna uppräknings av

¹⁰ 2 kap. 4-5 §§ penningtvättslagen.

Datum
2021-05-17

Beteckning
209-8821-2020

exempel särskilt beaktat, bedömt och analyserat risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med just bolagets kunder inom ramen för den allmänna riskbedömningen.

I den allmänna riskbedömningen ska även information om tillvägagångssätt och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnar om penningtvätt och finansiering av terrorism vägas in. Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till bolagets storlek och art samt de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Att dessa omständigheter vägts in framgår inte av bolagets allmänna riskbedömning.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att bolaget inte har vidtagit lämpliga åtgärder för att identifiera och bedöma riskerna - hot och sårbarheter - med verksamhetens produkter, kunder, distributionskanaler och geografiska riskfaktorer samt verksamhetsspecifika omständigheter.

Syftet med en allmän riskbedömning är att besvara frågan om och hur bolagets produkter kan användas för att till exempel dölja medels samband med brott eller brottslig verksamhet. Länsstyrelsens bedömning är att bolaget inte har gjort en allmän riskbedömning i enlighet med kraven i penningtvättslagen varför bolaget saknar insikt om hur verksamhetens produkter kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen bedömer att avsaknad av en för verksamheten anpassad allmän riskbedömning utgör en synnerligen allvarlig överträdelse av penningtvätsregelverket. Detta särskilt med hänsyn till att bolagets allmänna riskbedömning ska ligga till grund för verksamhetens riskbedömning av kunder samt rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som ska vidtas för att minska risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolagets rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism ska således skapas utifrån en relevant, uppdaterad och verklighetsanpassad allmän riskbedömning. Bolaget har inte genomfört någon allmän riskbedömning i enlighet med kraven i penningtvättslagen under den granskade perioden. Länsstyrelsens bedömning är att bolaget därigenom har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskbedömning av kunder

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska bedöma den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med dennes kunder. Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden. Kundens riskprofil ska följas upp under pågående affärsförbindelse och korrigeras när det finns anledning till det.¹¹

¹¹ 2 kap. 3 § penningtvättslagen.

Datum
2021-05-17

Beteckning
209-8821-2020

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har ovan bedömt att bolaget saknar en allmän riskbedömning som bolaget är skyldigt att göra och dokumentera i enlighet med kraven i penningtvättsregelverket. I avsaknad av en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning saknas förutsättningar att bestämma kundens riskprofil. Detta med beaktande av att kundens riskprofil ska bestämmas bland annat med utgångspunkt i bolagets allmänna riskbedömning.

Av handlingarna i ärendet framgår att bolaget bedömer riskerna med sina kunder enligt sin allmänna riskbedömning. Såsom det får förstås hänvisar bolaget till den delen av den allmänna riskbedömningen där omständigheter som kan tyda på låg, normal och hög risk framgår. Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolaget återgett de omständigheter som kan tyda på låg respektive hög risk och som, vilket ovan redogjorts för, framgår av penningtvättslagen. Bolaget har i övrigt inte redogjort för eller gett in någon beskrivning för *hur* bedömning av den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med dess kunder sker. Länsstyrelsens bedömning är därför att bolagets kunder inte tilldelas verksamhetsanpassade riskprofiler. Vidare framgår det heller inte av handlingarna i ärendet hur kundernas riskprofiler löpande följs upp och ändras när det finns anledning till det under en pågående affärsförbindelse.

Riskkvalificeringen av kunder syftar till att avgöra i vilken nivå, låg, normal eller hög, som kunden ska placeras. Därefter ska bolaget bestämma omfattningen av de kundkännedomåtgärder som krävs för att hantera risken kopplad till kunden. Detta innebär att varje kund efter en helhetsbedömning ska tilldelas en egen riskkvalificering och att åtgärderna för att motverka riskerna ska anpassas individuellt för varje kund.

Länsstyrelsens bedömning, med hänsyn till betydelsen av att kunder ska tilldelas riskprofiler, är att bolaget genom att inte tilldela, följa upp och vid behov ändra sina kunders riskprofiler har löpt ökad risk för att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Kundkännedom

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade och uppdaterade rutiner och riktlinjer när det gäller dess åtgärder för kundkännedom.¹² Rutinerna och riktlinjerna ska i relevanta delar vara riskbaserade. Det innebär att de ska vara utformade för att kunna hantera och motverka de risker som har identifierats i den allmänna riskbedömningen.¹³

Åtgärder för kundkännedom ska bland annat vidtas (i) när en affärsförbindelse¹⁴ etableras om det då är sannolikt eller under förbindelsens gång står klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för förbindelsen uppgår till

¹² 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

¹³ Prop. 2016/17:173 s. 213.

¹⁴ 1 kap. 8 § 1 penningtvättslagen.

Datum
2021-05-17

Beteckning
209-8821-2020

motsvarande 5 000 euro eller mer, (ii) när kunder genomför transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer eller (iii) vid transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter understiger ett belopp om 5 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har ett samband med en eller flera andra transaktioner i kontanter som tillsammans uppgår till minst 5 000 euro.¹⁵

Reglerna om åtgärder för kundkännedom innebär bland annat att verksamhetsutövaren ska identifiera sina kunder¹⁶ och ta reda på tillräckligt mycket om kunderna¹⁷ för att kunna bedöma och hantera de risker som varje kund innebär. Om det är fråga om en affärsförbindelse ska verksamhetsutövaren även begära information om affärsförbindelsens syfte och art. Syftet med informationen är att ge verksamhetsutövaren underlag för att bedöma risken som kan förknippas med kunden och hur kunden förväntas agera inom ramen för affärsförbindelsen. En sådan bedömning är nödvändig för att det ska vara möjligt att upptäcka avvikelser från kundens förväntade beteende.¹⁸

Verksamhetsutövaren ska löpande följa upp pågående affärsförbindelser i syfte att säkerställa att kännedomen om kunden är aktuell och tillräcklig för att motverka risken som kan förknippas med kunden.¹⁹ Den löpande uppföljningen innebär också krav på granskning för att upptäcka avvikande transaktioner och aktiviteter som kan utgöra misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism. Omfattningen av övervakningen och granskningen samt hur ofta denna ska ske beror på riskerna i affärsförbindelsen.²⁰

Närmare information om kundens ekonomiska situation bör begäras när det är motiverat av risken i affärsförbindelsen. Detsamma gäller närmare information om varifrån kundens ekonomiska medel kommer. Detta bör i regel bli aktuellt först om risken bedöms som hög, eller om sådan information behövs för att bedöma kundens riskfyllda eller avvikande aktiviteter och transaktioner.²¹ Samma information som vid bedömning av en affärsförbindelse ska begäras in även vid enstaka transaktioner som kan förknippas med hög risk. Detta eftersom verksamhetsutövaren i sådana fall måste vidta skärpta kundkännedomsåtgärder.

Om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism bedöms som låg, får förenklade kundkännedomsåtgärder tillämpas. Bedöms däremot risken som hög ska skärpta åtgärder vidtas vilket kan avse inhämtande av ytterligare information om kundens affärsverksamhet eller ekonomiska situation och uppgifter om varifrån kundens ekonomiska medel kommer.²²

Verksamhetsutövaren får inte ingå eller upprätthålla en affärsrelation eller utföra en enstaka transaktion om denne inte har tillräcklig kännedom om kunden. Detta

¹⁵ 3 kap. 6 § penningtvättslagen.

¹⁶ 3 kap. 7 § penningtvättslagen.

¹⁷ 3 kap. 7-8 §§, 10-11 §§ penningtvättslagen.

¹⁸ 3 kap. 12 § penningtvättslagen.

¹⁹ 3 kap. 13 § penningtvättslagen.

²⁰ 4 kap. 1 § andra stycket penningtvättslagen.

²¹ Prop. 2016/17:173 s. 248.

²² 3 kap. 15-16 §§ penningtvättslagen.

Datum
2021-05-17

Beteckning
209-8821-2020

för att verksamhetsutövaren ska kunna hantera risken för penningtvätt och finansiering av terrorism som förknippas med kundrelationen och övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner.²³

Verksamhetsutövaren ska på ett föreskrivet sätt dokumentera²⁴ vidtagna åtgärder för kundkännedom samt bevara dokumentationen.²⁵ Verksamhetsutövaren ska vidare bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med under inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.²⁶ Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståendet skedde.²⁷

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolaget, i avsaknad av en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning, saknar förutsättningar för att ha användbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för att motverka att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Av handlingarna som getts in i ärendet framgår att bolagets åtgärder för kundkännedom innebär följande. Identifiering och kontroll av kundens identitet, behörighetskontroll av personer som uppger sig företräda kunden, identifiering och identitetskontroll av företrädaren, utredning av om kunden har en verklig huvudman, behov av att utse en så kallad alternativ verklig huvudman, kontroll av den verkliga/den alternativa verkliga huvudmannens identitet, bedömning av om kunden, kundens företrädare eller kundens verkliga huvudman är en PEP, bedömning av om kunden, kundens företrädare eller kundens verkliga huvudman är en närstående eller en känd medarbetare till en PEP, information om affärsförbindelsens syfte och art, fortlöpande uppföljning av affärsförbindelsen, anpassade åtgärder när kundrelationen är förknippad med låg risk eller hög risk. Vidare anger bolaget att frågan om pengarnas ursprung alltid ställs och att bedömningen görs enligt bolagets allmänna riskbedömning. Av handlingarna i ärendet framgår dock inte hur de angivna kontrollerna utförs eller vilka åtgärder som utförs vid respektive risk - låg, normal och hög - som kundrelationer kan vara förknippade med.

Länsstyrelsen har inom ramen för stickprovskontroll begärt sex anonyma exempel på faktiskt vidtagna kundkännedomsåtgärder. Av dessa skulle två stycken avse

²³ 3 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

²⁴ 3 kap. 3 § andra och tredje styckena, 4 § andra och tredje styckena, 5 § tredje stycket, 7 § tredje stycket, 9 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²⁵ 3 kap. 12 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²⁶ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

²⁷ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

Datum
2021-05-17

Beteckning
209-8821-2020

åtgärder för kundkännedom då kundrelationen är förknippad med normal risk, två stycken skulle avse förenklade åtgärder för kundkännedom då kundrelationen är förknippad med låg risk och två stycken skulle avse skärpta åtgärder för kundkännedom då kundrelationen är förknippad med hög risk. Bolaget uppgav i sitt svar att exempel på hög risk- och låg riskkunder saknas då bolaget inte gjort någon affär med någon kund som bedömts som låg eller hög risk. Som exempel på en kund som kan förknippas med normal risk uppgav bolaget [REDACTED] kunder som har handlat produkter hos bolaget för [REDACTED] kronor respektive [REDACTED] kronor. Bolaget har, som det får förstås, genomfört kundkännedomsåtgärder genom att kontrollera id-handlingar så att de överensstämmer med personen på plats samt ställt frågan om vart pengarna kommer ifrån vilket respektive kund besvarat.

Länsstyrelsen har inom ramen för stickprovskontroll även begärt fullständiga kundkännedomsåtgärder som bolaget vidtagit avseende samtliga kunder som genomfört de kontanta transaktioner som framgår av den förteckning över kontanta transaktioner avseende köpta och sålda produkter som uppgår till 5 000 euro eller mer, samt kontanta transaktioner under 5 000 euro som kan antas ha samband och tillsammans uppgår till 5 000 euro eller mer som utförts under perioden den 1 januari 2018 till och med den 20 februari 2020 som bolaget gett in i ärendet. För sammanställning av granskade transaktioner, se bilaga 2.

Av bolagets förteckning framgår att bolaget sammanlagt har genomfört [REDACTED] kontanta transaktioner varav [REDACTED] transaktioner avser försäljning och [REDACTED] transaktioner avser inköp. Det sammanlagda belopp som tagits emot kontant uppgår till ca [REDACTED] kronor och det sammanlagda belopp som betalats ut uppgår till ca [REDACTED] kronor. Belopp som tagits emot per köptillfälle uppgår till [REDACTED] – [REDACTED] kronor och belopp som betalats ut per köptillfälle uppgår till [REDACTED] – [REDACTED] kronor.

Någon dokumentation av vidtagna kundkännedomsåtgärder har inte getts in. Bolaget har dock uppgett i sitt yttrande att huvudman inte har behövts kontrolleras då det är [REDACTED] som bolaget har gjort affärer med, att syfte och art med affärsförbindelsen enbart är bilförsäljning, att bolaget inte har någon kund utanför [REDACTED] och att bolaget bedömer risken med varje kund enligt bolagets allmänna riskbedömning. Angående Länsstyrelsens begäran om kopior på övriga dokument eller uppgifter som bolaget vidtagit för att uppnå tillräcklig kundkännedom avseende varje kund som framgår av bolagets förteckning har bolaget uppgett att sådana inte har behövts efter bolagets allmänna riskbedömning.

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolaget på Länsstyrelsens begäran att inge dokumenterade rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder har inkommit med ett svar som upprättats i enlighet med Länsstyrelsens föreläggande och inte den dokumentation som begärts i nämnda föreläggande. Bolaget har inte gett in några dokumenterade rutiner och riktlinjer i denna del varför myndigheten utgår från att sådana saknas i verksamheten. Bolaget bedöms därför inte uppfylla kraven på att ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende åtgärder för kundkännedom under den granskade perioden. Det bolaget uppgett i sitt svar till Länsstyrelsen ändrar inte Länsstyrelsens bedömning. Av bolagets svar framgår att bolaget är skyldigt att genomföra dessa åtgärder men inte hur de angivna

Datum
2021-05-17

Beteckning
209-8821-2020

kontrollerna och bedömningarna utförs. Att endast återge kraven som framgår av penningtvättslagen är således inte tillräckligt då det enligt regelverket krävs att bolagets rutiner och riktlinjer avseende kundkännedom ska vara dokumenterade, begripliga, situationsanpassade och tillämpbara så att bolaget och i förekommande fall dess anställda ska ha kännedom om vilka åtgärder som ska vidtas i olika situationer. Rutinerna och riktlinjerna ska vidare användas för att hantera och motverka de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som bolaget har identifierat i sin allmänna riskbedömning.²⁸ Med beaktande av detta bedöms det bolaget angett i sitt svar inte uppfylla kraven på rutiner och riktlinjer som verksamhetsutövaren ska ha i sin verksamhet enligt penningtvättsregelverket för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen konstaterar även att bolaget inte har gett in någon dokumentation av faktiskt vidtagna kundkännedomsåtgärder. Av bolagets förteckning som getts in i ärendet framgår kundens namn och efternamn, adress och i de flesta fall person-/organisationsnummer, att ID-kontroll skett antingen mot körkort, id-kort eller pass, att kunden inte har en verklig huvudman och att kunden inte är [REDACTED]. I förteckningen avseende [REDACTED] av [REDACTED] transaktioner anges även pengarnas ursprung. Därtill framgår det att bolaget tilldelat samtliga kunder som framgår av förteckningen riskprofil som är "NORMAL".

Länsstyrelsen har ovan bedömt att bolaget inte uppfyller kraven på att ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende åtgärder för kundkännedom under den granskade perioden. Länsstyrelsen bedömer därför att de uppgifter som framgår av förteckningen avseende bolagets kunder inte har inhämtats i enlighet med kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen konstaterar dessutom att pengarnas ursprung har angetts endast i [REDACTED] av [REDACTED] fall varför bolaget inte bedöms följa sin egen rutin om att frågan om pengarnas ursprung alltid ställs. Hur bolaget kommit fram till att risken som kan förknippas med de kundrelationer som framgår av förteckningen är normal framgår inte. Länsstyrelsen vill här särskilt påpeka att större kontanta betalningar är förenade med hög risk för penningtvätt.²⁹ Därtill konstaterar Länsstyrelsen, till skillnad mot vad bolaget anfört om att det inte behövt kontrollera verklig huvudman då det är [REDACTED] som bolaget haft affärer med, att [REDACTED] transaktioner som framgår av förteckningen avser en kund som är en [REDACTED]. Bolaget är dessutom skyldigt att utreda om kunden har en verklig huvudman oaktat om kunden är en juridisk eller fysisk person.³⁰

Länsstyrelsen bedömer, utifrån de uppgifter som bolaget angett om sina kunder och i avsaknad av dokumentation av faktiskt vidtagna kundkännedomsåtgärder, att bolaget inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för kundkännedom för att hantera risken som kan förknippas med respektive kundrelation och inte heller dokumenterat några av de vidtagna kundkännedomsåtgärderna i enlighet med de krav som ställs i regelverket. I avsaknad av verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer har bolaget dessutom inte heller haft förutsättningar att kunna bedöma vad som är tillräcklig kundkännedom. Bolaget har trots det inte iakttagit förbud att

²⁸ Prop. 2016/17:173 s. 212 ff.

²⁹ 2 kap. 5 § penningtvättslagen; Prop. 2016/17:173 s. 295.

³⁰ 3 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen; Prop. 2016/17:173 s. 241.

Datum
2021-05-17

Beteckning
209-8821-2020

utföra enstaka transaktioner för det fall tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket inte uppnåts. Bolaget har således i strid med förbud som gäller enligt regelverket sammanlagt tagit emot, som ovan angetts, ca [REDACTED] kronor kontant där belopp per köptillfälle som betalats kontant uppgått till uppmot [REDACTED] kronor. Därtill har bolaget sammanlagt betalat ut ca [REDACTED] kronor där belopp per köptillfälle som betalats ut kontant uppgått till uppmot [REDACTED] kronor.

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket avseende rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder. Inte heller har bolaget, i vart fall för de kunder vars kundkännedomsåtgärder ingått i Länsstyrelsens stickprovskontroll, uppfyllt kraven på att vidta kundkännedomsåtgärder i praktiken.

Underlåtenheten att upprätta lagenliga rutiner och riktlinjer samt vidta kundkännedomsåtgärder, har, enligt Länsstyrelsens bedömning, medfört en ökad risk för att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsens bedömning är att bristerna rörande såväl underlåtenheten att upprätta rutiner och riktlinjer som underlåtenheten att vidta kundkännedomsåtgärder är synnerligen allvarliga.

Länsstyrelsen bedömer även att bolaget inte beaktat förbud mot att genomföra enstaka transaktioner om bolaget inte har tillräcklig kännedom om kunden. Utredningen i ärendet visar att bolaget trots avsaknad av kundkännedomsåtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom har genomfört samtliga granskade transaktioner. Överträdelser av detta förbud bedömer Länsstyrelsen vara av synnerligen allvarlig art.

Bolagets anställda och uppdragstagare

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner för att säkerställa lämpligheten hos anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.³¹ De interna rutinerna och riktlinjerna ska säkerställa att kontrollen av lämpligheten är proportionerlig i förhållande till personens arbetsuppgifter och funktion samt den allmänna riskbedömningen av verksamheten.³²

Verksamhetsutövaren ska också se till att nu nämnda personer fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra verksamhetsutövarens skyldigheter enligt denna lag.³³ Utbildningen och informationen ska utformas utifrån de risker som verksamhetsutövaren har identifierat i sin allmänna riskbedömning och ska anpassas efter de uppdateringar som görs av den allmänna riskbedömningen. Utbildningens innehåll och frekvens ska också anpassas utifrån

³¹ 2 kap. 13 § penningtvättslagen.

³² 2 kap. 7 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³³ 2 kap. 14 § penningtvättslagen.

Datum
2021-05-17

Beteckning
209-8821-2020

de anställdas och uppdragstagarnas arbetsuppgifter och funktioner.³⁴ Verksamhetsutövaren ska dokumentera utbildningar som genomförs. Av dokumentationen ska det framgå vad utbildningen innehåller, namnen på deltagarna samt datumet för utbildningen.³⁵

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de fullgör verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen.³⁶

Verksamhetsutövaren får inte utsätta en anställd, en uppdragstagare eller någon annan som på liknande grund deltar i verksamheten för repressalier på grund av att denne har informerat om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism, internt eller till Polismyndigheten.³⁷

Länsstyrelsens bedömning

Av bolagets svar vad gäller lämplighetsprövning framgår att bolaget gör en lämplighetsprövning vid varje nyanställning i samband med genomgång av hela verksamheten. I fråga om relevant utbildning uppgav bolaget att alla ska känna till bolagets allmänna riskbedömning och att denna gås igenom årligen samt vid varje nyanställning. Vad gäller rutiner och åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot eller fientliga åtgärder till följd av att de fullgör verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen uppgav bolaget att man aldrig ska prata om eventuella misstänkta penningtvätt /terrorism förbrytare med andra personer när man anmält till Finanspolisen. Eventuella hot ska alltid polisanmälas och meddelas om till bolagets VD.

I bolagets svar som getts in till Länsstyrelsen finns ingen information om *hur* bolaget säkerställer lämpligheten hos anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund i verksamheten, om de utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta trots att sådan information uttryckligen efterfrågats av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen bedömer därför att bolaget inte har några rutiner och riktlinjer för att säkerställa lämpligheten hos anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det bolaget anført om att lämplighetsprövning görs vid varje nyanställning i samband med genomgång av hela verksamheten ändrar inte Länsstyrelsens bedömning i denna del.

Länsstyrelsen bedömer vidare att bolaget inte heller ser till att nu nämnda personer fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra

³⁴ 2 kap. 8 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³⁵ 2 kap. 9 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³⁶ 2 kap. 15 § första stycket penningtvättslagen.

³⁷ 2 kap. 15 § andra stycket penningtvättslagen.

Datum
2021-05-17

Beteckning
209-8821-2020

bolagets skyldigheter enligt penningtvättslagen. Detta med beaktande av att verksamhetsutövaren ska tillhandahålla utbildning som åtminstone ska avse relevanta delar av innehållet i gällande regelverk, verksamhetsutövarens allmänna riskbedömning, rutiner och riktlinjer samt information som ska underlätta att upptäcka misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har således, genom att uppge att alla ska känna till den allmänna riskbedömningen, inte visat att det uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket i denna del. Inte heller ändrar det protokoll som bolaget bifogat handlingarna Länsstyrelsens bedömning i denna del.

Bolaget bedöms vidare sakna tillräckliga rutiner och de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de fullgör verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen. Det bolaget uppgett i sitt svar om att eventuella hot alltid ska polisanmälas och att bolagets VD ska meddelas om det bedömer Länsstyrelsen således inte vara tillräckligt då det inte framgår vilket skydd bolaget erbjuder anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de fullgör verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen.

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att bolaget har saknat ovan nämnda rutiner och riktlinjer och att bolaget därigenom löpt en ökad risk att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism under den granskade perioden.

Övervakning och rapportering

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende övervakning och rapportering.³⁸ Verksamhetsutövaren ska övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enskilda transaktioner i syfte att upptäcka misstänkta aktiviteter och transaktioner.³⁹ Skärpta kundkännedomsåtgärder och andra nödvändiga åtgärder ska vidtas vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner för att bedöma om det finns skälig grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling.⁴⁰ Verksamhetsutövaren får inte etablera en affärsförbindelse eller utföra en transaktion om det finns misstanke om att produkter kommer att användas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.⁴¹ Om det inte är möjligt att låta bli att utföra en misstänkt transaktion eller om ett avstående från att genomföra transaktionen sannolikt skulle försvåra utredningen får dock transaktionen genomföras.⁴²

³⁸ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

³⁹ 4 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

⁴⁰ 4 kap. 2 § penningtvättslagen.

⁴¹ 3 kap. 2 § och 3 § första stycket penningtvättslagen

⁴² 3 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

Datum
2021-05-17

Beteckning
209-8821-2020

Om verksamhetsutövaren har skäligen grund att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling ska detta rapporteras till Polismyndigheten (Finanspolisen).⁴³

Vidare ska verksamhetsutövaren på begäran av Polismyndigheten lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om penningtvätt eller finansiering av terrorism.⁴⁴ En verksamhetsutövare ska ha ett system för att snabbt och fullständigt kunna lämna uppgifter om huruvida verksamhetsutövaren under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och, om så skulle vara fallet, om förbindelsens art.⁴⁵ Systemet för uppgiftslämning ska vara strukturerat och sökbart.⁴⁶

Länsstyrelsens bedömning

Av handlingarna som getts in i ärendet framgår att bolaget vid bedömning av misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism ska rapportera till Finanspolisen samt att affärer med hög riskkunder får utföras om man har vidtagit skärpta åtgärder för att uppnå kundkännedom.

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolaget på Länsstyrelsens begäran att inge dokumenterade rutiner och riktlinjer för övervakning och rapportering har inkommit med ett svar som upprättats i enlighet med Länsstyrelsens föreläggande och inte den dokumentation som begärts i nämnda föreläggande. Bolaget har således inte gett in några dokumenterade rutiner och riktlinjer i denna del varför myndigheten utgår från att sådana saknas i verksamheten. Bolaget bedöms därför inte uppfylla kraven på att ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende övervakning och rapportering under den granskade perioden. Det bolaget uppgett i sitt svar till Länsstyrelsen ändrar inte Länsstyrelsens bedömning då det inte framgår *hur* bolaget ska övervaka sina pågående affärsförbindelser och enstaka transaktioner i syfte att upptäcka misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism. Av rutinen ska bland annat framgå hur bolaget upptäcker aktiviteter och transaktioner som avviker från vad man har anledning att räkna med och vilka åtgärder som med anledning av detta ska vidtas.

Rutinerna och riktlinjerna har, som framgått, inte getts in i ärendet varför Länsstyrelsens bedömning är att sådana inte finns i bolaget. Avsaknad av sådana rutiner och riktlinjer innebär att bolaget har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att överträdelserna är av synnerligen allvarlig art. Detta särskilt med hänsyn till att verksamhetsutövare som bedriver handel med varor mot kontant betalning och därmed omfattas av penningtvättsregelverket också har att agera på misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism vid kontanttransaktioner som understiger 5 000 euro samt vid betalningar som sker på annat sätt än med

⁴³ 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

⁴⁴ 4 kap. 6 § penningtvättslagen.

⁴⁵ 4 kap. 7 § penningtvättslagen.

⁴⁶ 4 kap. 1 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Datum
2021-05-17

Beteckning
209-8821-2020

kontanter.⁴⁷ Bolaget är således skyldigt att vidta skärpta kundkännedomsåtgärder och andra nödvändiga åtgärder vid alla kundkontakter när det finns misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta gäller oavsett de undantag eller beloppsbegränsningar som i övrigt gäller för kontanthandlare.⁴⁸

Behandling av personuppgifter

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för behandling av personuppgifter.⁴⁹ Verksamhetsutövaren ska bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med kunder inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.⁵⁰ Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståndet skedde.⁵¹ Efter en förfrågan från Polismyndigheten eller annan myndighet ska verksamhetsutövaren bevara uppgifter och handlingar under en längre period än fem år. Den sammanlagda tiden som handlingarna och uppgifterna bevaras får inte överstiga tio år.⁵² Information om att personuppgifter behandlas enligt 4 kap. 2, 3 eller 6 § och om att sådana uppgifter lagras enligt 3 eller 4 § får inte lämnas till kunden.⁵³ Den som är verksam hos verksamhetsutövare får inte obehörigen röja att vissa personuppgifter behandlas och att sådana uppgifter bevaras.⁵⁴

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget på Länsstyrelsens begäran att inge dokumenterade rutiner och riktlinjer för behandling av personuppgifter har hänvisat till GDPR och inte gett in den dokumentation som begärts i nämnda föreläggande. Bolaget har inte gett in några dokumenterade rutiner och riktlinjer i denna del varför myndigheten utgår från att sådana saknas i verksamheten. Bolaget bedöms därför inte uppfylla kraven på att ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende behandling av personuppgifter under den granskade perioden. Det bolaget uppgett i sitt svar till Länsstyrelsen ändrar inte Länsstyrelsens bedömning då regelverket avseende GDPR inte tar sikte på de krav som ställs på verksamhetsutövare enligt penningtvättsregelverket.

⁴⁷ Prop. 2016/17:173 s. 232.

⁴⁸ Prop. 2016/17:173 s. 231.

⁴⁹ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

⁵⁰ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

⁵¹ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

⁵² 5 kap. 4 § penningtvättslagen.

⁵³ 5 kap. 7 § penningtvättslagen.

⁵⁴ 5 kap. 11 § penningtvättslagen.

Intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och riktlinjer för intern kontroll.⁵⁵ När det är motiverat med hänsyn till verksamhetens storlek och art ska verksamhetsutövaren bland annat utse en ansvarig för regelefterlevnad⁵⁶, en centralt funktionsansvarig⁵⁷ och inrätta en oberoende granskningsfunktion med ansvar för att granska de interna riktlinjer, kontroller och förfaranden som syftar till att verksamhetsutövaren ska fullgöra sina skyldigheter enligt penningtvättsregelverket⁵⁸. Den som är centralt funktionsansvarig ansvarar för att rapportera till Polismyndigheten i de fall misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling uppstår.⁵⁹ När det inte är motiverat att utse funktioner ska verksamhetsutövaren genom sina rutiner och riktlinjer säkerställa att det finns en funktion för regelefterlevnad.⁶⁰

Verksamhetsutövaren ska även tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelser av penningtvättsregelverket⁶¹ samt ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda sådana personer mot hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder.⁶²

Länsstyrelsens bedömning

Vad gäller rutiner och riktlinjer avseende intern kontroll och anmälningar om misstänkta överträdelser har bolaget anfört att bolagets VD håller i en utbildning varje år för alla anställda samt för varje anställd enskilt vid nyanställning.

Länsstyrelsen bedömer att det bolaget anfört inte utgör sådana rutiner och riktlinjer vad gäller intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser som ska finnas enligt penningtvättsregelverket. Bolaget ska ha rutiner och riktlinjer som omfattar information hur de interna kontrollerna genomförs för att säkerställa efterlevnaden av penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen bedömer därför att bolaget saknar helt rutiner och riktlinjer för intern kontroll och anmälningar om misstänkta överträdelser.

Bolaget har uppgett att bolagets VD är ansvarig för regelefterlevnaden i bolaget men det framgår inte hur den interna kontrollen ska genomföras. Det framgår heller inte att den regelansvarige ansvarar för att rapportera till Polismyndigheten

⁵⁵ 6 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

⁵⁶ 6 kap. 2 § första stycket 1 penningtvättslagen.

⁵⁷ 6 kap. 2 § första stycket 2 penningtvättslagen.

⁵⁸ 6 kap. 2 § första stycket 3 penningtvättslagen.

⁵⁹ 6 kap. 2 § andra stycket och 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

⁶⁰ 6 kap. 3 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁶¹ 6 kap. 4 § penningtvättslagen.

⁶² 6 kap. 4 a § penningtvättslagen.

Datum
2021-05-17

Beteckning
209-8821-2020

i de fall misstanke uppstår om penningtvätt och finansiering av terrorism eller att egendom härrör sig från brottslig handling.

Bolaget har vidare inte redogjort för några rutiner för anställda och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkt överträdelse av penningtvättsregelverket (visselblåsare), varför myndigheten utgår ifrån att sådana saknas i verksamheten. Även rutiner till skydd för anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de gjort en anmälan om misstänkt överträdelse av bestämmelserna i lagen eller i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen (visselblåsarskydd) saknas i bolaget.

Länsstyrelsens bedömning är sammantaget att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket vad gäller intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser.

Val av ingripande

Gällande bestämmelser

Vid en överträdelse får tillsynsmyndigheten ingripa mot en verksamhetsutövare genom att utfärda ett föreläggande om att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, genom ett beslut om sanktionsavgift. Om överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk får tillsynsmyndigheten förelägga verksamhetsutövaren att upphöra med verksamheten.⁶³ Länsstyrelsens förelägganden får förenas med vite.⁶⁴

Vid valet av ingripande ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.⁶⁵ Omständigheter som anges i 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen är typiskt relevanta och kan påverka bedömningen i både försvårande och förmildrande riktning.⁶⁶

I försvårande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse.⁶⁷

I förmildrande riktning ska det beaktas om (1) verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning, och (2) om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten.⁶⁸

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har inom ramen för tillsynen undersökt hur bolaget efterlever kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsens utredning visar att bolaget har

⁶³ 7 kap. 11 § penningtvättslagen.

⁶⁴ 7 kap. 24 § penningtvättslagen.

⁶⁵ 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen.

⁶⁶ Prop. 2016/17:173 s. 554 f.

⁶⁷ 7 kap. 13 § andra stycket penningtvättslagen.

⁶⁸ 7 kap. 13 § tredje stycket penningtvättslagen.

Datum
2021-05-17

Beteckning
209-8821-2020

brustit när det gäller samtliga delar av penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen konstaterar att bolaget saknat en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning. Bolaget har därför inte haft någon allmän riskbedömning som kunnat läggas till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har även haft obefintliga rutiner och riktlinjer för att motverka risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Sammantaget har Länsstyrelsens granskning visat att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket i någon del.

Länsstyrelsens tillsyn av bolaget har visat att ovan angivna brister föreligger. I förmildrande riktning ska vägas in om bolaget i väsentlig mån har underlättat Länsstyrelsens utredning. Av förarbetena till penningtvättslagen framgår att det bör krävas att verksamhetsutövaren självant för fram viktig information som myndigheten inte redan förfogar över.⁶⁹ Därtill ska hänsyn tas till om bolaget snabbt har upphört med överträdelsen sedan den anmälts eller påtalats av tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsen bedömer att några skäl i förmildrande riktning inte har framkommit.

Länsstyrelsen bedömer vidare att överträdelserna av penningtvättsregelverket är till övervägande del synnerligen allvarliga och har pågått under en längre tid. Detta innebär att bolaget har löpt ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Den förhöjda risken har förelegat sedan åtminstone den 1 januari 2018 till och med i vart fall den 20 februari 2020. Länsstyrelsens bedömning är att överträdelserna har medfört en avsevärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bolaget har även, genom att inte ha följt penningtvättsregelverket, främjat osund konkurrens på marknaden.

Med beaktande av de sammantagna omständigheterna i ärendet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett ingripande ska ske genom ett beslut om sanktionsavgift.

Sanktionsavgiftens storlek

Gällande bestämmelser

Sanktionsavgiften för en verksamhetsutövare som är en juridisk person ska som högst fastställas till det högsta av (1) två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller (2) ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro.⁷⁰ Särskild hänsyn ska tas till de förmildrande och försvårande omständigheter som framgår av 7 kap. 13 § penningtvättslagen samt till den juridiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelsen.⁷¹

⁶⁹ Prop. 2016/17:173 s. 555.

⁷⁰ 7 kap. 14 § första stycket penningtvättslagen.

⁷¹ 7 kap. 16 § penningtvättslagen.

Datum
2021-05-17

Beteckning
209-8821-2020

Länsstyrelsens bedömning

Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek ska hänsyn tas till den juridiska personens finansiella ställning. Med finansiell ställning avses exempelvis bolagets årsomsättning.⁷² Enligt penningtvättslagen får sanktionsavgiften bestämmas till mellan 5 000 kronor och 1 miljon euro, som nu motsvarar ca 10 150 000 kronor. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.⁷³

Länsstyrelsens granskning har visat att bolaget saknat en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning. Bolaget har heller inte haft de rutiner och riktlinjer som ska finnas i verksamheten enligt penningtvättsregelverket under den granskade perioden. Länsstyrelsen har vidare bedömt att överträdelserna i väsentliga delar varit av synnerligen allvarlig art. Detta med beaktande av att bolaget i avsaknad allmän riskbedömning och de rutiner och riktlinjer som penningtvättsregelverket kräver att verksamhetsutövare ska ha på plats saknat förutsättningar för att kunna förebygga, upptäcka och rapportera penningtvätt eller finansiering av terrorism. Bolaget har trots det genomfört ■■■ kontanta transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, motsvarande 5 000 euro eller mer till ett sammanlagt värde om ca ■■■ kronor. Därigenom har bolaget heller inte iakttagit penningtvättslagens förbud mot att utföra enstaka transaktioner som gäller så länge tillräcklig kundkännedom inte uppnåts.

Länsstyrelsen kan konstatera att den kontanta omsättningen i bolaget sett till bolagets totala omsättning inte är omfattande. Länsstyrelsen vill i sammanhanget dock betona att det inte endast är vid bolagets kontanta transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som överstiger 5 000 euro eller mer som bolaget har att vidta kundkännedomsåtgärder. Bolaget har även att agera vid misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism vid kontanttransaktioner som understiger 5 000 euro samt vid betalningar som sker på annat sätt än med kontanter. Detta innebär att alla kundkontakter omfattas av penningtvättsregelverket vid avvikelser, misstänkta aktiviteter eller transaktioner. Bolaget omsatte under räkenskapsåret 2018/19 ca 60 miljoner kronor. Samtliga transaktioner har genomförts trots att bolaget inte har haft en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning samt riskbaserade rutiner och riktlinjer avseende bland annat kundkännedom samt övervakning och rapportering för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen har konstaterat att bristerna i efterlevnaden av penningtvättsregelverket i flera väsentliga delar är av synnerligen allvarlig art. Bolaget har saknat adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning och de rutiner och riktlinjer som krävs enligt penningtvättsregelverket och trots det genomfört samtliga granskade transaktioner. Bolaget har därmed löpt ökad risk att utnyttjats för penningtvätt och finansiering av terrorism. De konstaterade bristerna ligger inom bolagets kontroll och har funnits i bolaget under hela den granskade

⁷² Prop. 2016/17:173 s. 411; Prop. 2013/14:228 "Förstärkta kapitaltäckningsregler" s. 240.

⁷³ Prop. 2016/17:173 s. 357.

perioden. Sammantaget är detta omständigheter som enligt Länsstyrelsens mening talar i försvårande riktning vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek.

Den eventuella vinst som bolaget kan ha gjort till följd av överträdelser av penningtvättsregelverket går inte att fastställa. Länsstyrelsen beaktar även att bolagets bristande regelefterlevnad kan ha inneburit fördelar för bolaget jämfört med konkurrenter som följt penningtvättsregelverket och därigenom lagt både tid och resurser på att efterleva regelverket. Länsstyrelsen har vid sanktionsavgiftens bestämmande även vägt in bolagets storlek och art samt den omfattning som bolagets kontanthantering under tillsynsperioden uppgått till.

Vid en samlad bedömning av överträdelsernas karaktär och med hänsyn till bolagets årsomsättning och finansiella ställning bestämmer Länsstyrelsen sanktionsavgiften till 900 000 kronor.

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Länsstyrelsen efter att beslutet har vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen erinrar om följande

Tillsynsärendet avslutas genom detta beslut. Skyldighet att ha upprättade, uppdaterade riskbedömningar och rutiner och riktlinjer kvarstår. Länsstyrelsen kan komma att följa upp att verksamheten följer penningtvättsregelverket genom nya tillsynsåtgärder.

Bestämmelser som beslutet grundas på

- 1 kap. 2 § första stycket 15, 2 kap. 1-3 §§, 8 §, 13-15 §§, 3 kap. 1 § första stycket, 2-3 §§, 6-14 §§, 16-17 §§, 19-20 §§, 4 kap. 1-3 §§, 6-7 §§, 9-10 §§, 5 kap. 1-8 §§, 11 §, 6 kap. 1-2 och 4-5 §§, 7 kap. 1 § första stycket, 10 §, 11 § första stycket, 13-14 §§, 16 §, 21 §, 25 § andra stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 1 kap. 1 §, 2 kap. 2 §, 4-10 §§, 3 kap. 2-7 §§, 9 §, 12 §, 4 kap. 1 §, 5 kap. 1-2 §§, 6 kap. 2-3 §§ Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av chef för Enheten för tillsyn Helena Remnerud med jurist Diana Berkusaite som föredragande. I den slutliga handläggningen har också jurist Frida Berglund medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför nammunderskrifter.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd .

Bilagor

1. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten
2. Sammanställning av granskade transaktioner.

Bilaga 1

Överklagandehänvisning förvaltningsrätten

Ni kan överklaga beslutet

Om ni inte är nöjda med länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Hur överklagar vi beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer,
- hur ni vill att beslutet ska ändras, samt
- varför ni anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om ni inte tidigare lämnat dem:

- person- eller organisationsnummer,
- telefonnummer där ni kan nås dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det),
- e-postadress, och
- annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå er.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från er samt uppges sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 8821-2020.